

Forblad

Boligbyggeriet efter krigen - fra arkitektens synspunkt

Edvard Heiberg

Tidsskrifter

Arkitekten 1950, Månedshæfte

1950

Boligbyggeriet efter krigen

— fra arkitektens synspunkt

Af arkitekt M.A.A. Edvard Heiberg

728

Efter mange års „beredskabsprojektering“ tog arkitekterne i 1945 fat med begejstring og optimisme på de opgaver som var angivet i ministeriets berømte gule betænkning med det forjættende navn: *Det fremtidige boligbyggeri*.

De toværelseslejligheder skulle nu kun forekomme som en sjælden undtagelse, standarden skulle hæves, byggeriet skulle indpasses i en forudlagt byplan og i et arbejdsbudget. Efter en forbigående periode med liberalistisk kaos i byggeriet, blev boligministeriet oprettet som et tegn på, at nu skulle der arbejdes planmæssigt. Dygtige embedsmænd blev trukket til, fremtiden lå tryk og rosenrød for boligbyggeriet. Boligministeriet blev også en stor gevinst for boligbyggeriet, der kom virkelig en vis orden i tingene. Sortbørspriser og -lønninger forsvandt næsten helt. Byggetiden er blevet væsentlig nedsat. Og byggeriet har fået et efter danske forhold „normalt“ omfang.

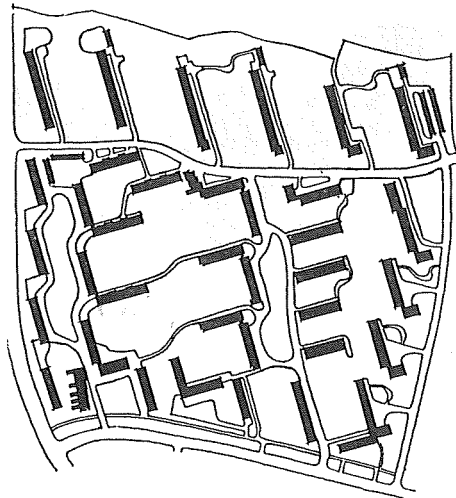
Men i løbet af det sidste år har der vist sig nye vanskeligheder. Priserne er nu blevet så høje, så vanskeligheden ved udlejning mange steder viser sig, skønt der er lejesøgende nok i mange år ud i fremtiden.

Dette problem er imidlertid behandlet i *Arkitekten* i anden form og her skal blot gøres opmærksom på hvilke følger denne udvikling har haft og vil få for projektering af nye lejligheder.

De nye støttelove fra 1946 tillod faktisk en forbedring af lejlighedens kvalitet. Spisekøkkenet blev almindelig. Køkkenets udstyr forbedredes, og hele lejlighedens areal blev gennemgående større. To værelser og kammer, to værelser og to kamre blev de almindeligste lejligheder. Og lad mig ikke glemme at nævne en lille ting som ikke har kostet meget, men som er af stor betydning for lejlighedens kvalitet: kniberiet med målene er ved at forsvinde. Det var engang ligefrem en sport at kunne spare 5 cm i en køkken-bredde. Navnlig i København har denne „Minimalwohnung“ skabt unødigt små og smalle rum, (korridorer på 1,10 m, kamre på 1,8 m, soveværelser helt ned til 2,6 m) — i provinsen var det ikke så galt, der så man lidt større på det.

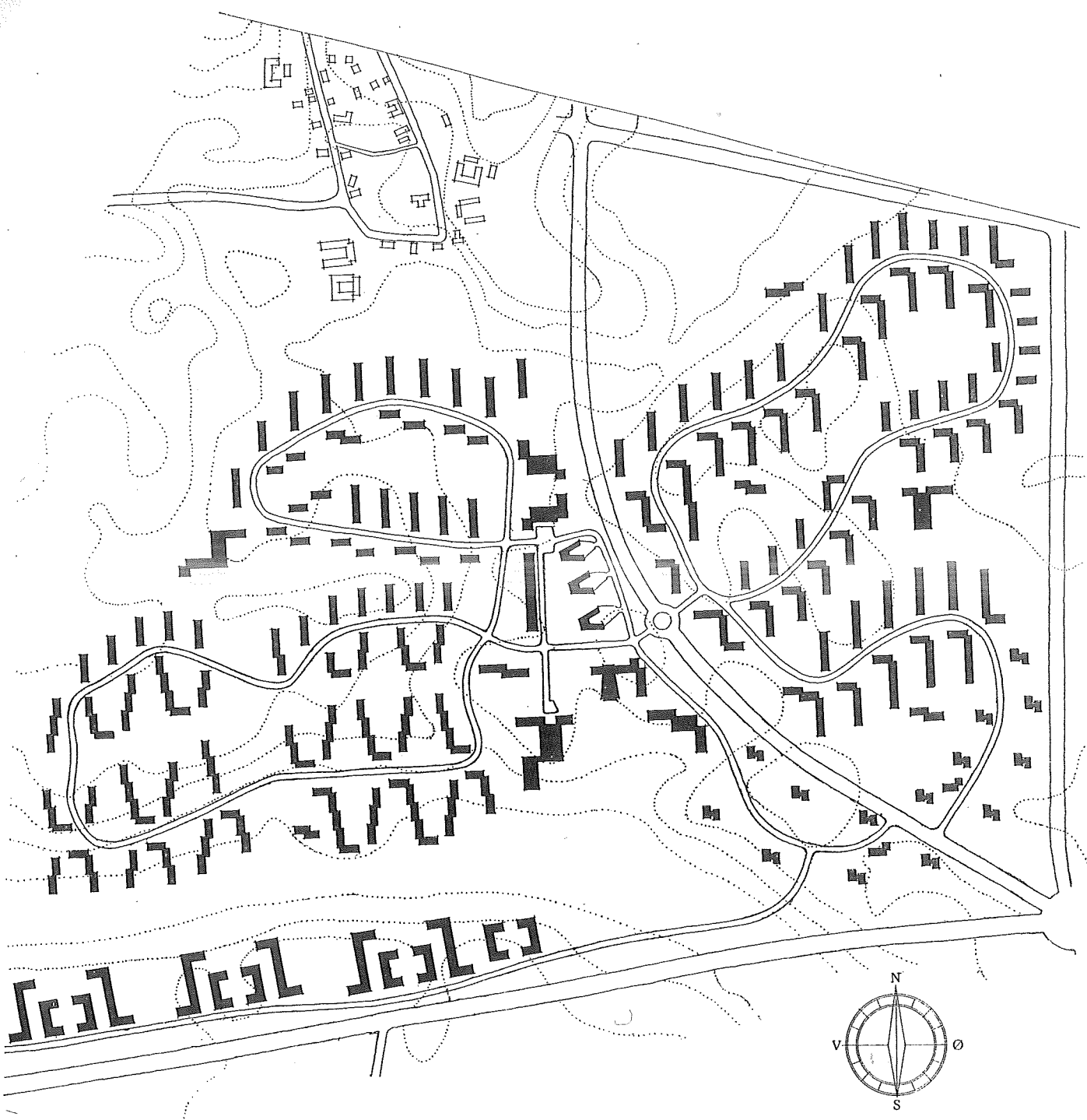
Med de stigende priser og synkende levestandard iøvrigt, bliver forbedringer vanskeligere og vanskeligere at gennemføre. Selv i det almenyttige byggeri bliver udlejningsprisen 20 kr. m² (efter devalueringen vil den vel stige endyderligere), det vil sige, at en treværelses lejlighed kommer på ca. 1700 kr. årlig. Og det vil igen sige, at det publikum der kan betale, bliver stærkt indskrænket.

Skal vi så igen til at tage fat på de toværelses lejligheder? Skal vi erkende, at vi var for optimistiske? Skal vi til at skrabe? Kravet begynder allerede at vise sig — fra bygherrernes side, og ikke mindst fra de kommuners side, der skal garantere for statslånet.

Voldparken Husum. Beliggenhedsplan 1:8000
Nord opad,

Nord for den øst-vestgående vej ligger 6 blokke på 7 etager, syd for denne vej er der treetagesbebyggelse. Ved bebyggelsens sydlige grænse ligger der to mindre butikskvarterer, en børnehave og en vuggestue. Mod vest, men uden for boligkvarteret, er der projekteret en skole, et kulturcenter og en badeanstalt. Der er ialt 1200 lejligheder. Den overvejende del af lejlighederne er orienteret mod øst og vest. („Arkitekten“'s ugehæfte 1-2, 1947)

**Projekteret bebyggelse ved
Brøndbyvester**

*Bebyggelsesplan 1:8000. Ialt ca. 4000 lejligheder.
Kvarteret får to småskoler og en skole for de ældre
årsklasser med speciallokaler og 6 børnehaver.*

*Børnehaverne er placeret, så børnene ikke behøver at
passere nogen køvej. Ved hovedvejen, men adskilt
fra denne, ligger butiksentret og kulturcentret, det
sidste med direkte adgang til sportspladser.*

*Syd for boligbebyggelsen ligger et areal der er re-
serveret for mindre industri med særlig adgangsvej*

Boligbyggeriets *organisation* i denne periode viser en fortsættelse af den udvikling, der allerede var tydelig i årene før krigen: *store enheder*, større samlede byggepladser. Den betydning og indflydelse, som de store boligselskaber har fået, har vel her været afgørende, men også i det private byggeri er omfanget af den enkelte entreprise steget betydeligt i de sidste 20 år. Kapitalens koncentration og statens indgreb gennem boligforeningerne er formodentlig årsagen.

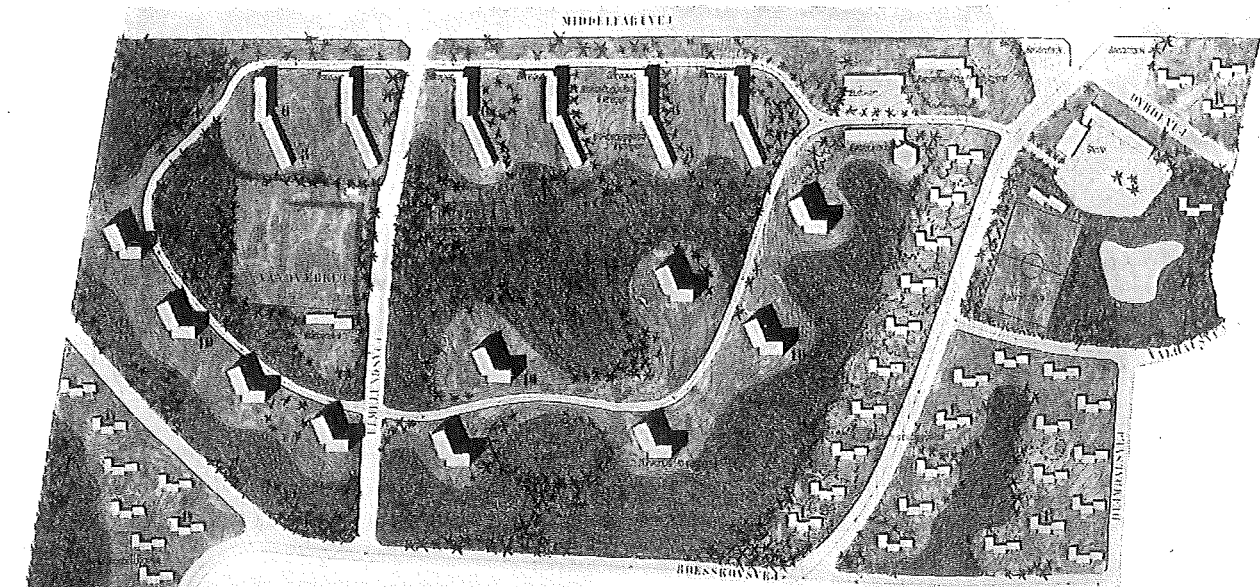
For arkitekterne betyder dette at nogle relativt få store tegnestuer, enten direkte knyttet til boligselskaberne eller mere eller mindre løst forbundet med disse, kommer til at projektere en væsentlig

del af byggeriet. Også for arkitekterne sker der en udvikling i retning af rationaliserede og specialiserede arbejdspladser, bort fra den gamle patriarkalske tegnestue. Man kan beklage det, men det nytter vel ikke at stritte imod.

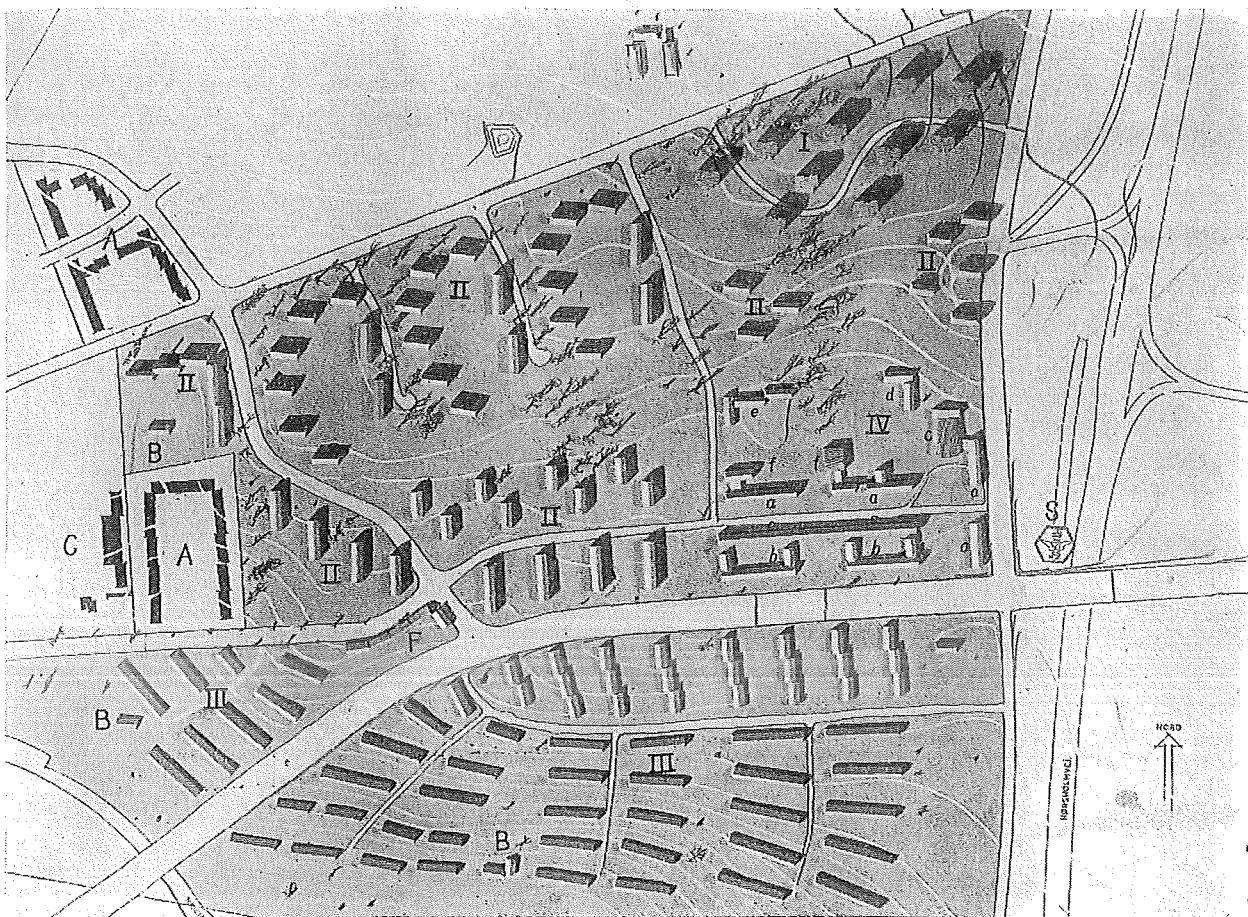
For den enkelte opgave betyder det større omfang, muligheder for større nuancering. Beboelseskvarteret kan blive udformet som en helhed – 200–500 – ja, man ser 1000 lejligheder samlet i et boligkvarter udformet under ét, med fælles sociale anlæg.

Dette er et af de væsentlige nye træk i boligbyggeriet efter krigen. Fællesanlæggene er blevet næsten obligatoriske. Næppe et boligkvarter udformes nu mere uden børnehaver, garageanlæg, butikbygninger og en eller anden form for fælleslokaler, selskabslokaler, klubrum, ungdomslokaler, hobbyværksteder eller hvad der nu kan blive råd og plads til. Og som en nydannelse efter krigen har vi fået planerne om kulturcentre for hele store boligområder.

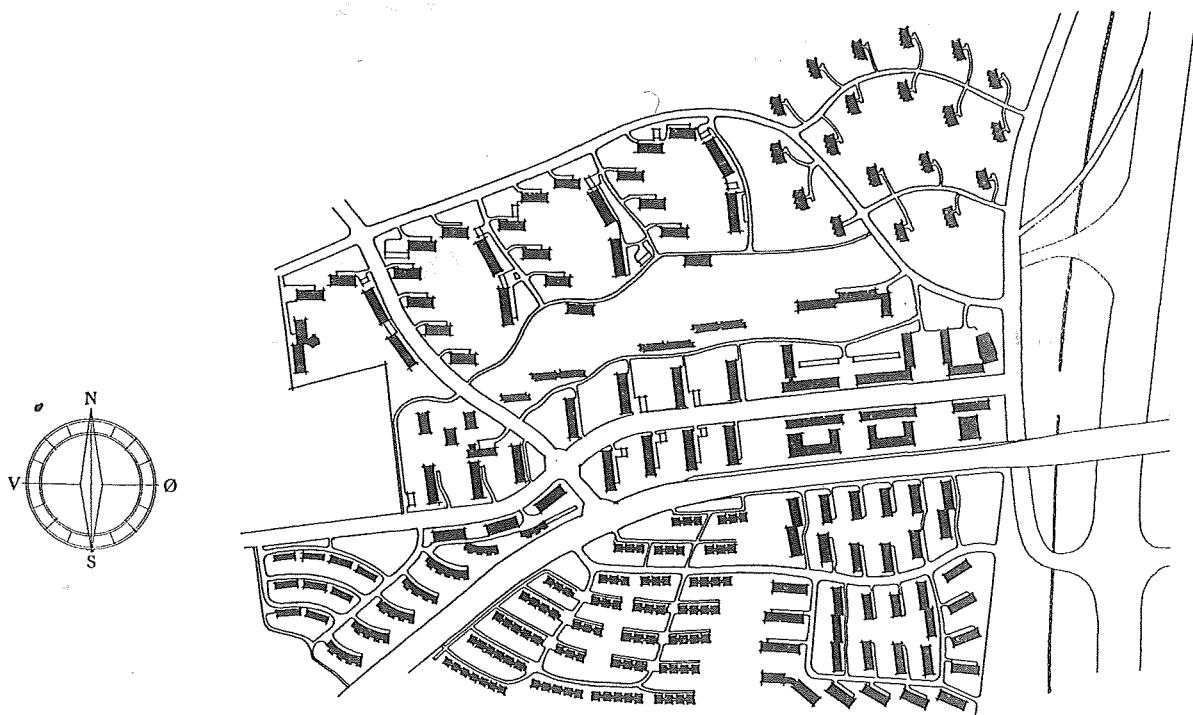
Boligministeriet har nedsat et udvalg til at gennemgå de kollektive foranstaltninger ved boligbyggeriet, og hele denne side er endnu i støbeskeen. Så meget kan vel allerede nu skimtes, at de små maskinvaskerier i kældrene vil blive afløst af større kollektive vaskerier. Garagekomplekser i et vist forhold til bebyggelsen foreskrives nu allerede fra byplanmyndighedernes side – ihvertfald i København, hvor byplanmyndighederne også foreskriver, hvor mange butikker der skal udføres i hvert enkelt boligkvarter. Fælleslokalerne, navnlig ungdomsklubberne, bliver mere og mere almindelige, og børnehaverne kan indgå i statens krav til byggeri med offentlig støtte. Een stor opgave genstår: at få indført middagskøkkener, hvor beboerne kan spise, når f. eks. de selv-erhvervende ægtepar ikke har tid til selv at lave middag, eller hvor man kan købe færdige retter. Jeg har forsøgt at få dette

Præmieret projekt til en forstadsbebyggelse ved Odense. 1:7000. Tietages punkthusene er her placeret som bastioner langs randen af et højliggende plateau, rækkehuse og skoler nede i lavningen. Der er store samlede grønne arealer, og hele anlægget danner en let fattelig landskabelig helhed. („Arkitekten“ ugehefte 32 1949)

Modelfotografi af den oprindelige plan

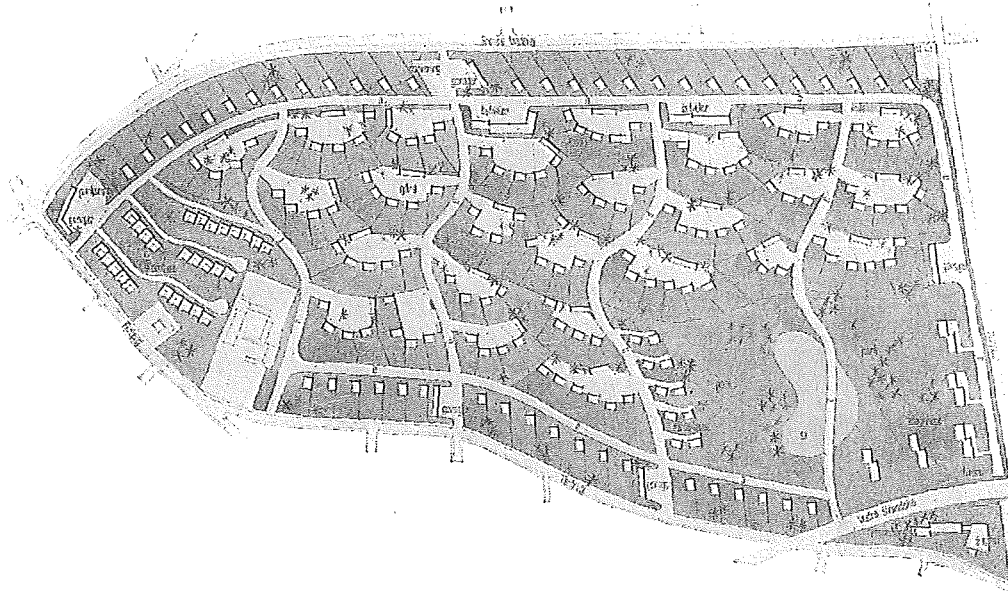

Fortunabyen. Beliggenhedsplan 1:8000. – I det nordøstre hjørne ligger der nogle punkthuse, syd for hovedvejen, rækkehuse og isvrigt treetageshuse i alle mulige retninger og orienteringer. Et prøvekort over variationer i boligbebyggelse. I de tre nordvestligste grupper har man tilstræbt en mindre stiv og mere intim og lukket gruppering, men derved er temmelig mange blokke blevet sydvendte. Hvor hovedvejen krydser banen (S-station), er der et kultur- og butikscenter med forsamlingshus, bibliotek, børnehaver, biograf, restaurant og butikker. („Arkitekten“ ugehæfte 33, 1946)

Præmieret forslag til en boligbebyggelse i Vejlbystykket i Risskov kommune

1:8000

Eksempel på et parcelhuskvarter hvor man har søgt at samle huserne i grupper omkring gårde for at undgå parcelkvarterets sædvanlige monotoni. („Arkitekten“'s ugehæfte 8-9, 1949)

indført i et større byggeri, men der viste sig ingen, hverken private eller institutioner, der var interesseret i at påtage sig den vel noget risikable opgave at indarbejde nye spisevaner i den danske befolkning.

Ved gennemførelsen af alle disse kollektive foranstaltninger (heri også en hushjælpscentral) er spørgsmålet om kollektivhuset i virkeligheden løst uden at nogen beboer har mærket noget, eller måttet opgive noget af sin individualitet. Det kollektive kvarter løser de samme opgaver i større målestok og derfor billigere og med muligheder for større nuancering.

Dette, at boligbyggeriet bliver udført i større helheder på mange hundrede lejligheder, medfører også stigende mulighed for en *rationalisering* af arbejdsprocessen og en standardisering af de enkelte dele. Elementhuse med enkelte dele fremstillet på en fabrik som f. eks. Dominias huse i Herlev, udført af elementer, der fabrikeres på løbende bånd på Manniche og Hartmanns fabrik, er noget nyt herhjemme, og der er vel næppe tvivl om at fremtidens boligbyggeri vil udvikle sig i den retning. Og hvad så med de stakkels arkitekter?

Man har hidtil lagt overvejende vægt på rationalisering af vægelementer i disse færdigfabrikerede huse. Besparelsen bliver ikke så stor fordi den tid det tager at montere pladerne, ikke er så forfærdelig meget kortere end det par dage, det tager en murer at montere de standardiserede og færdigfabrikerede mursten; med mørtel imellem. Jeg tror at den indvendige monterings rationalisering vil betyde mere hvis den bliver rigtigt gennemført. I samarbejde med boligministeriet har Dansk Ingeniørforening nedsat et rationaliseringsudvalg for boligbyggeriet, der bl. a. har beskæftiget sig med udformningen af en særlig *service unit* med rør, faldstammer, varmeledninger, vaske w.c. og gasmåler, færdig fremstillet og monteret på fabrik lige til at stille op, etage for etage. Uniten er endnu ikke gennemprøvet, men synes at love godt.

Vor forbedrede boligstandard har man tilskrevet politiske og økonomiske årsager, men en svensk undersøgelse (Byggnadssätt och

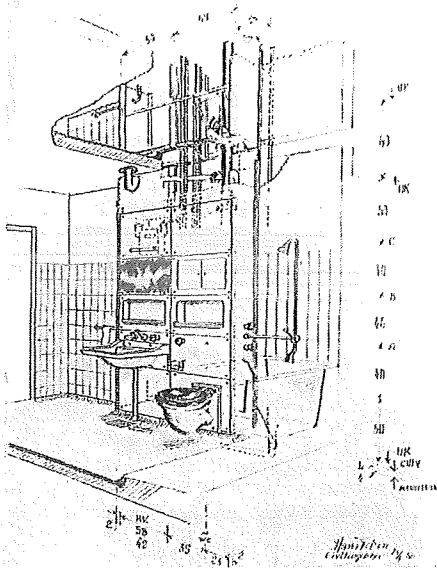
bygnadskostnader i Stockholm) viser at det først og fremmest er rationaliseringen, som har medført de forbedringer i boligstandard, som vor generation er så stolte af. Undersøgelsen viser, at dersom man idag byggede et hus således som man gjorde i 80erne, med de gamle metoder og med den gamle primitive standard (brændekomfur, tørvekloset, kakkelovne, køkkenet med kun et spisekammer, en hylde og et brænderum – punktum) så ville huset koste nøjagtig ligeså meget som et moderne hus opført efter de idag gængse metoder og med fuldt moderne udstyr (køleskabe, moderne svenske køkkener med stålvaske, skuffer, elkomfur, centralvarme, w.c., bad m. kar og koldt og varmt vand, elevator, nedstyrtnings-skakt, altaner, elmaskinvaskeri o. s. v.). Undersøgelsen viser, at arbejdslønnen, byggeomkostningerne og huslejen har fulgt hinanden ganske jævnt og parallelt i en stadig spiral; men forbedringen i udstyr og bekvemmelighed som nu selv en svensk arbejder kan tillade sig, er rent og skært et produkt af arbejdets rationalisering. Det resultat kunne nok opfordre til at der blev bevilget nogle flere penge til arbejdet med rationaliseringen. Den samfundsmæssige betydning af at fremme rationaliseringen og i det hele taget af forskning i boligbyggeriet har i denne periode medført den anden store nydannelse i byggeriet. Statens byggeforskningsinstitut. Endnu er det vel for tidligt at konstatere resultater, men erfaringerne fra Sverige, hvor forskningsresultaterne allerede i stor udstrækning er omsat i forbedrede standards og i besparelser, viser at også vi har lov til at vente os impulser fra byggeforskningsinstitutet, som må komme til at betyde forbedringer i boligbyggeriet.

Som arkitekt vil jeg gerne udtrykke ønsket om at dette institut ikke, forledet af strålende resultater der giver penge, må blive et rent teknisk institut – men at det også må få råd til at se det som sin opgave at udforske en anden side af grundlaget for vort boligbyggeri – jeg tænker på den sociologiske side – kendskabet til de beboere, hvis liv skal fylde lejlighederne.

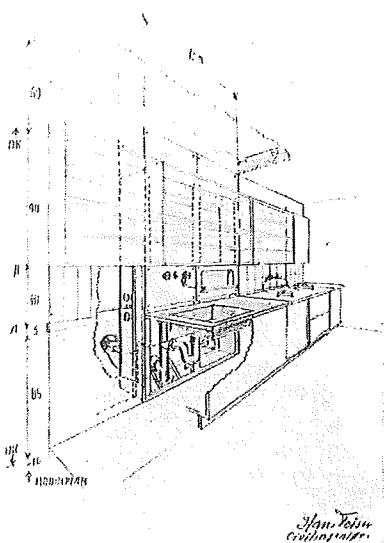
Boligbyggeriets udførelse i store enheder har stillet arkitekterne overfor helt nye opgaver. Udformningen af et boligkvarter er ikke byplan – det er ikke blot en ramme om en fremtidig udvikling – det er en konkret byggeopgave, der skal realiseres på én gang eller i etaper, der følger hurtigt efter hinanden. Interessen for disse opgaver er mærkbar. En række kommuner har holdt konkurrencer om udformningen af nye beboelseskvarterer med stor deltagelse og gode resultater.

Skulle man over en kam kritisere bebyggelsesplanerne fra de sidste år, kunne man indvende dels at de er temmelig stereotype, dels at de er for naturalistisk „tilfældige“ man mærker ikke den stærke formende hånd, men får indtryk af at man ligesom i en blandet købmandshandel fører „lidt af hvert“ – nogle rækkehuse, (for skams skyld) nogle punkthuse for de unge – ja, om det så er Backström og Reinius' sekskantede labyrinter, så har de fået importlicens – og som hovedbestanddel 3-etages blokke i tilskårne længder.

Orienteringen er også temmelig tilfældig. Kravet om vestorientering anses som et forældet krav fra de „rationalistiske“ arki-

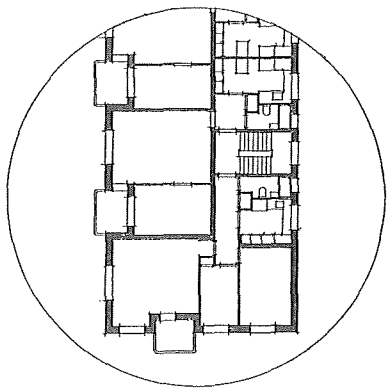

Set fra badeværelset

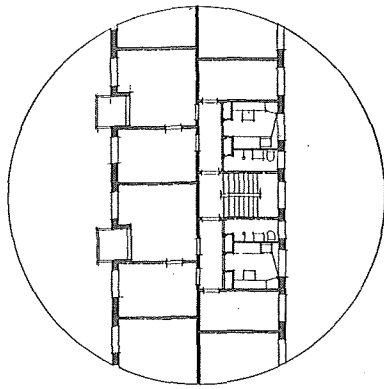

Set fra køkkenet

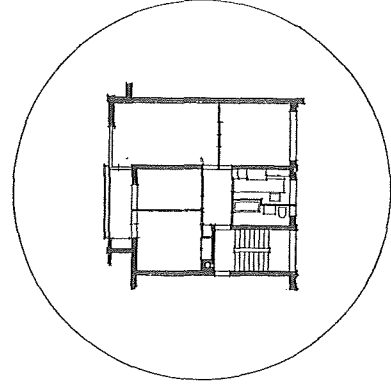
Detailtegninger af „Unit“. Skitseforslag til køkken-, bad- og w.c.-unit udarbejdet for boligministeriets rationaliseringsudvalg af civilingeniør Hans Teisen. Gengivet i 1:100

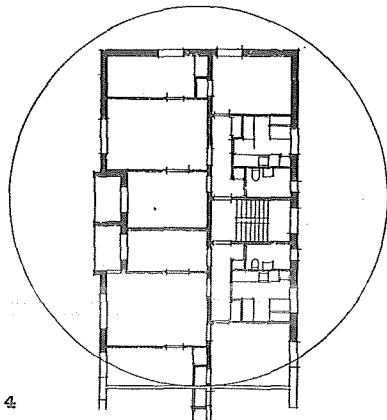
1

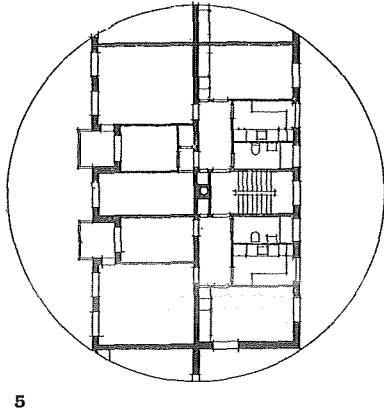
2

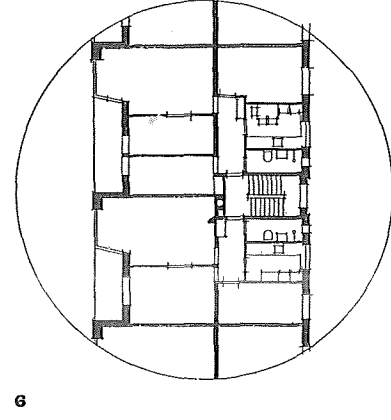
3

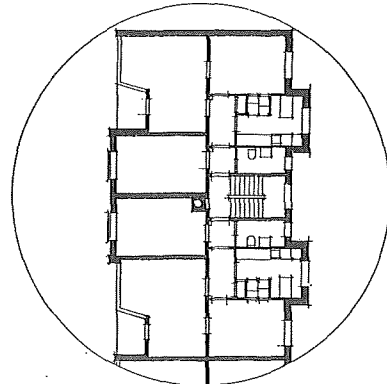
4

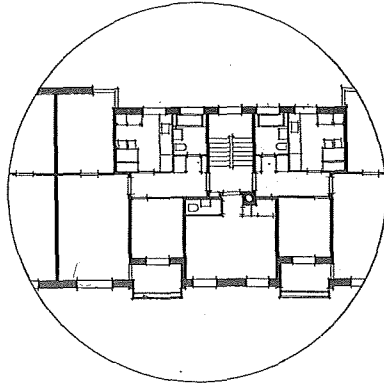
5

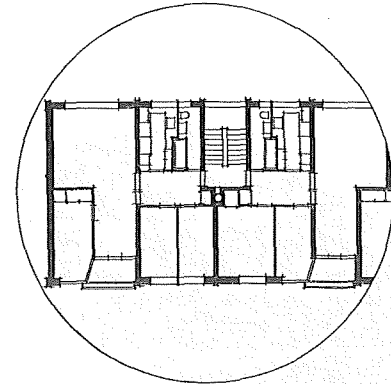
6

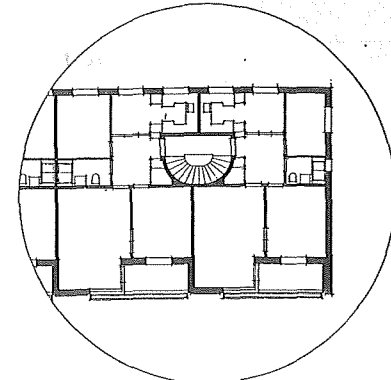
7

8

9

10

tekter fra 30erne, nu former man sine bygninger som de bedst kan ligge henstrøet i landskabet, uanset hvor der er øst og vest. Hvis det er rigtigt at ca. 80 % af beboerne i et københavnsk arbejderkvarter først kommer hjem til middag ved 5-6 tiden, så kan man ikke behandle spørgsmålet om orientering så let-sindigt. Det er dog beboerne og ikke husene man vil skaffe sol. Her har byggeforskningsinstituttet en opgave som „udvalget af 1948 vedr. boligbyggeri“ også stærkt har anbefalet til øjeblikkelig igangsættelse. Der bygges tusinder af lejligheder hvert år, hvor beboerne i den tid de er hjemme ikke har nogen mulighed for at se solen. Lad os få et kriterium at gå ud fra, og lad de kontrollerende myndigheder tage dette hensyn med i deres betragtninger, når der gives statslån og materialebevilling.

Ved planlægning af samlede boligkvarterer har man i den senere tid i langt højere grad end tidligere taget hensyn til kravet om et blandet miljø. De ensidige kvarterer – de store samlede bebyg-

Typiske lejlighedsplaner

Fra Almennyttigt boligbyggeri i årene 1945-49; tallene henviser til billedteksten på modstående side

Hosstående planer nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6 og 7 viser det, man vistnok kan betegne som den typiske efterkrigsplan (hvormed ikke være sagt, at den ikke også forekom før krigen). Den er karakteristisk ved at østsiden har: trappe, bad, køkken og soveværelse placeret i den her nævnte orden (direkte belyst bad) medens vestsiden indeholder: opholdsstuer, værelser og/l eller kamre i et antal, der (varierende med husdybden) svarer til den symmetriske østsides længde.

1. I højretypen er der spisekøkken. Det U-formede køkken, hvor arbejdsplads og kogeplads er adskilt ved spisekammeret er ikke helt vellykket, men med den viste placering for enden af entreen skulle der kunne blive plads til et godt spisekøkken.

2. En klar plan med rummelige værelser, men køkkenet er faktisk for lille til at være spisekøkken.

3. Godt stort soveværelse. De to øvrige sovekamre (værelser) ligger ud til altanen i skygge. Både køkken og bad er for smalle.

4. God spiseplads i køkkenet, men arbejdsbordet: koge-, arbejds- og vaskeplads (foruden spisekammer) er for kort og kræver faktisk ved denne placering en større husdybde. To kamre bag altanen.

5. Rummelig forstue. Ikke spiseplads i køkkenet. Et kammer bag altanen.

6. Køkken og bad er knebne. To kamre bag altan. Det har knebet med at få vestsiden klemt ind på samme længde som østsiden.

7. For at få rigtig længde på bordpladsen i spisekøkkenet, er køkkenet „skudt ud“ i østfaçaden. Hvis man vælger den samlede arbejdsplads på en stribe (der giver ca. 3,9 m + 60 cm spisekammer) bliver husdybden så stor, så man enten som her må skyde køkkenet frem i façaden eller som i 1 lægge det for enden af entreen.

De midterste værelser er tænkt til eventuel udlejning (elastisk lejlighed) men uden eget WC og bad.

Planerne 8 og 9 er typer med syd-nordvendte lejligheder, ivoirigt med samme karakteristiske køkkenside i rækkefølgen: trappe, bad, køkken, soveværelse.

8. For at skaffe øst- eller vestlys er soveværelserne skudt frem i façaden for at fange et solstrejf. Midt for trappen ligger et („elastisk“) værelse med eget wc og håndvask.

9. I denne type har den nordvendte opholdsstue fået et åndehul mod syd. Soveværelset, der ikke har direkte adgang, vender mod syd.

10. En nydannelse i boligbyggeriet efter krigen har man i de forsøg, der er gjort med lejlighedstyper, der har trappehuset liggende uden direkte lys i husets midte. Derved opnår man en dejlig lang østfaçade og kan tillade sig at brede køkkenet ud langs façaden – her med særligt vindue til spisekrogen. Skulle det mon ikke være muligt så også at få badet direkte belyst?

gelder for børnerige familier – de ensidige toværelses-kvarterer, der overvejende blev befolket med unge ægtepar – er ved at forsvinde. Faren ved de børnerige „ghetoer“ har tit været påvist. Ulempen ved de ensidige toværelses-kvarterer er man først i den senere tid blevet opmærksom på. I kvarterer som f. eks. store dele af Bispebjergkvarteret viser der sig en skæv aldersfordeling, med tydelige maksima i børnealderen der svarer til børnefødsler ved eller få år efter indflytningen. Nu er disse børn i 10–12 årsalderen og sætter skoleautoriteterne grå hår i hovedet. I Arbejdernes Andelsboligforening er der kvarterer, der efterhånden er helt „voksne“. Da Familierne nødig giver slip på de billige andelslejligheder, sker der næsten ingen udveksling. Den nuværende bolignød, hvor man har måttet anvise næsten alle lejligheder til familier med børn, giver en lignende skævhed. Men autoriteterne er opmærksom på forholdet, og en større boligmasse og dermed mulighed for flytning vil vel delvis afbøde følgerne.

Lejlighedsplanerne har utvivlsomt gennemgået en heldig udvikling. Planerne er blevet rummeligere. Soveværelser og navnlig køkkener, men også bad og entre er gennemgående blevet større og mere bekvemt udformet. En soveværelsebredde på 3 m burde være minimum, Men stadig finder man dog mange ellers gode lejligheder, hvor der er knebet på pladsen, lige netop de 10–20 cm, som gør værelset ubekvemt.

Badeværelset er kommet frem til façaden. Et stort fremskridt. En undersøgelse som fællesorganisationen fornylig har ladet foretage gennem beregningsinstituttet, viser at kombinationen af altfor mange elementer på hver faldstamme ikke betyder nogen besparelse. Kombinationen: køkken – bad, ryg mod ryg, er i virkeligheden den billigste, og hele spørgsmålet betyder langt mindre end man har forestillet sig, i økonomisk henseende. Kombinationen bad – køkken har også mange andre fordele. Klatvasken foregår tit ved at der koges i køkkenet og vaskes i badet. W.C.-et benyttes i stor udstrækning som udslagsvask for køkkenet (kaffegrums, te o. s. v.). Svenske undersøgelser ved Hemmens forskningsinstitut viser også at færdselshyppigheden w.c. – bad – køkken er større end f. eks. færdselshyppigheden soveværelse – w.c. Ideen med en særlig soveværelsesgruppe med soveværelse, bad og w.c. i den ene ende af lejligheden, som ivhertfald for lidt større lejligheder har været god latin på Akademiet, synes dermed at have fået et grundskud.

En lejlighedstype der trækker konsekvensen af badets placering i façaden og tager hensyn til kombinationen bad – køkken forekommer meget hyppigt. Den giver i østsiden rækkefølgen – trappe, bad, køkken, soveværelse, og i vest stue og et eller flere kamre. De meget smalle og meget små kamre forekommer stadig, men er blevet noget bedre. Vi var en gang så glade for kamrene. Det var vist en særlig dansk form, dette med kamre. Men er det i grunden så godt? Til to børn er kammeret faktisk umenneskeligt lille. Til et større barn, der skal benytte det som sove-, lektielæsnings-, og legestue er det heller ikke tilstrækkeligt. En forøgelse af kammeret op til ca 10 m² er i virkeligheden en billig forbedring.

Om køkkenets udformning kunne der skrives hele bøger. Her skal blot nævnes at de svenske – og danske – køkkenundersøgelser faktisk har vist at vore køkkener var temmelig tilfældigt udformede – at der som regel ikke var plads nok til at stille opvasken, både det snavsede og det vaskede – at kogepladsen manglede frastillingsplads, – at spisekammeret var for lille, – at porcelænskabet hyppigt var anbragt for langt borte fra vasken, – at der ikke var plads til at to mennesker samtidigt kunne arbejde i køkkenet. Med andre ord at vort såkaldte lille laboratoriekøkken hverken var rationelt eller stort nok. I den senere tid er der her sket forbedringer, og *Fællesorganisationen af almennyttige boligforeninger* arbejder nu med at udnytte disse erfaringer til et bedre og mere rationelt køkken.

I det hele taget må vi ved en gennemgang af de sidste års byggeri konstatere, at selvom der er sket enkelte fremskridt, står man kun ved begyndelsen. Lejlighedens størrelser og de indbyrdes forhold mellem rummene er ret tilfældig. Vi mangler megen viden – også her ser vi forventningsfuld hen til byggeforskningsinstituttet.

Nogle egentlige nydannelser i lejlighedsplanerne har jeg ikke kunnet finde. Nogle forsøg med at lægge trappen ind midt i huset kan muligvis føre til nye typer. Det giver større façadeareal til de vigtigere rum, men har en tendens til at medføre øget husdybde – og i sig selv er den mørke trappe vel ikke noget fremskridt?

En særlig type er i den seneste tid kommet frem – det er den elastiske lejlighed, med et eller to værelser, der delvis kan lejes ud til enlige, delvis kan kombineres med de tilliggende lejligheder. I vore usikre tider, hvor man ikke ved om det skal gå op eller ned, må dette vel betragtes som en helgardering.

Efter at den kaastrupske fortrinlige altan-karnaptype under krigen blev slået ud på grund af mangel på jern, har man forsøgt sig med mere primitive former, karnapper med murede vinger, altaner, der simpelthen blot er et stykke af stuen, der er trukket tilbage bag den murede façade. Efter at jernbetonen er kommet tilbage, er man gået den modsatte vej og har lavet en hel altan-forstilling i hele husets længde, og ladet soveværelse og stuer nøjes med det halvllys, der kunne komme ind under den overliggende altan, sådan som man kender det fra sydligere lande. Lad gå med enkelte kamre, men at stuen ikke skal have lov til at kigge helt frem til façaden, må da være et tilbageskridt.

Så er der arkitekturen.

Den primitive funktionalisme, hvor man blot afleverede huset som et regnestykke: værsågod, der er trappen, der er badet og der er køkkenet, synes overstået. Interessen for at bringe nogen orden i de brogede køkkenfåçader, og i det hele taget få huset til at fremtræde som en samlet helhed synes stigende. Faren er vel nu at vi falder tilbage til alle de hundekunster og alt det skaberi, som *Kritisk revy* fik ryddet op i. Der er ikke mange ubestemte størrelser i et boligbyggeri, og der skal ikke leges meget med fåçaderne, uden at det vil gå ud over lejlighedens brug. Pas på! Heller for råt end for sødt!